

Sygn. akt VII U 4558/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Dorota Kryspin

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2018 r. w Gdańsku na rozprawie
sprawy A. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przeliczenie emerytury z zastosowaniem rekompensaty

na skutek odwołania A. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 24 sierpnia 2017 r. nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję o tyle, że przyznaje ubezpieczonemu A. A. prawo do rekompensaty w formie dodatku do kapitału początkowego z tytułu pracy w warunkach szczególnych,

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSO Monika Popielińska

Sygn. akt VII U 4558/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 września 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił wysokość emerytury A. A. i podjął wypłatę emerytury od dnia 01 sierpnia 2017 r. tj. od miesiąca złożenia wniosku.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż ubezpieczony nie ma prawa do rekompensaty, gdyż na dzień 01 stycznia 2009 r. nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych pracy. Organ nie zaliczył ubezpieczonemu do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w Stoczni (...) od 23 września 1964 r. do 28 listopada 1987 r., od 01 czerwca 1989 r. do 02 kwietnia 1989 r. oraz od 03 lipca 1990 r. do 21 sierpnia 1994 r. (k. 21 akt ZUS).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony A. A., wnosząc o jej weryfikację i naliczenie emerytury z uwzględnieniem rekompensaty. Skarżący wniósł o uznanie okresów zatrudnienia w Stoczni (...), jako pracy w warunkach szkodliwych od 13 lipca 1967 r. do 31 marca 1976 r. jako monter maszyn i urządzeń okrętowych, od 01 kwietnia 1976 r. do 28 listopada 1987 r. jako mistrz produkcji, od 21 września 1989 r. do 02 kwietnia 1990 r. jako

monter maszyn i urządzeń okrętowych oraz od 03 lipca 1990 r. do 21 sierpnia 1994 r. jako monter maszyn i urządzeń okrętowych (k. 2 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał, iż nie uwzględnił okresów zatrudnienia w Stoczni (...) od 23 września 1964 r. do 28 listopada 1987 r., od 01 czerwca 1989 r. do 02 kwietnia 1989 r. oraz od 03 lipca 1990 r. do 21 sierpnia 1994 r., albowiem świadectwo pracy w szczególnych warunkach zostało wystawione przez archiwum, które nie jest uprawnione do potwierdzenia informacji o okresach pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze. Dodatkowo organ zauważył, iż w okresie od 23 września 1964 r. do 12 lipca 1967 r. ubezpieczony był zatrudniony jako uczeń zawodu, zatem nie mógł stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywać pracy w szczególnych warunkach. Ponadto z informacji dotyczącej pracy w szczególnych warunkach wskazano, że ubezpieczony wykonywał prace mistrza produkcji na stanowisku mistrza wymienionym w wykazie C dział III poz. 1 załącznika nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego, przy czym w wykazie C były wymienione prace, których wykonywanie uprawniało do wzrostu emerytury lub renty, a nie skutkowało możliwością przejścia na emeryturę w obniżonym wieku, nadto wykaz C został uchylony z dniem 07 czerwca 1996 r. Jednocześnie organ podniósł, iż brak jest podstaw do uwzględnienia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów wskazanych w świadectwie pracy z 21 sierpnia 1996 r., ponieważ nie spełnia ono wymogów formalnych tj. brak jest w tym świadectwie określenia charakteru pracy ściśle wg. wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z 07 lutego 1983 r. oraz brak jest powołania na przepisy resortowe, co jest niezbędne przy ocenie, czy praca była wykonywana w szczególnych warunkach określonych w przepisach rozporządzenia. Według organu trudno jednoznacznie ustalić, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach. Organ zwrócił uwagę, iż występują rozbieżności między okresami pracy na danych stanowiskach wskazanych w informacjach z archiwum z dnia 27 czerwca 2017 r., a okresami wskazanymi w świadectwie pracy z dnia 21 sierpnia 1996 r. (k. 4-5)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 02 sierpnia 2017 r. ubezpieczony A. A., ur. (...), złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę z rekompensatą.

okoliczność bezsporna, nadto wniosek k. 1-3 akt ZUS

W okresie od 23 września 1964 r. do 21 sierpnia 1994 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Stoczni (...) S.A.

Początkowo, w okresie od 23 września 1964 r. do 12 lipca 1964 r. był zatrudniony jako uczeń praktycznej nauki zawodu montera maszyn i urządzeń okrętowych.

W okresie od 13 lipca 1967 r. do 30 września 1968 r. ubezpieczony odbył wstępny staż, po zakończeniu którego (oraz ukończeniu 18 r.ż) rozpoczął pracę na stanowisku montera maszyn okrętowych w Wydziale Maszynowym. Praca na tym stanowisku polegała na montowaniu różnych urządzeń takich jak pompy, silniki, aparatura pomiarowa, na statkach – w siłowni, na kadłubie, na pokładach, w pompowniach, zbiornikach, w nadbudówkach

Z dniem 01 kwietnia 1987 r. A. A. został awansowany na stanowisko mistrza produkcji na Wydziale Maszynowym.

Do zakresu jego obowiązków jako mistrza należało:

- kierowanie, organizowanie pracy wewnątrz przydzielonego odcinka produkcyjnego poprzez m.in. prawidłowy rozdział pracy między pracowników, właściwe przydzielenie pracy poszczególnym stanowiskom roboczym, optymalne obciążenie i wykorzystanie urządzeń będących w dyspozycji mistrza, koordynacja pracy brygad lub pracowników na powierzonym odcinku pracy oraz organizację kooperacji międzystanowiskowej, doradztwo i pomoc

pracownikom młodocianym lub nowoprzyjętym, dopilnowanie wykonywania zadań produkcyjnych z zachowaniem odpowiedniej kolejności prac;

- pełnienie bezpośredniego nadzoru nad prawidłowym przebiegiem procesu produkcyjnego m.in. poprzez: kierowanie przebiegiem procesu produkcji zgodnie z ustaleniami procesu technicznego, dokumentacją techniczną itd., w pracy na statku wykonywanie poleceń kierownictwa biura budowy w zakresie wykonywanych prac przewidzianych harmonogramem budowy, nadzór nad przestrzeganiem bezpiecznych metod pracy, przeprowadzanie instruktarzu dla nowoprzyjętych pracowników

- inicjowanie usprawnień zmierzających do polepszenia organizacji pracy oraz zwiększenie wydajności pracy poprzez: dokonywanie analizy pracy podległych pracowników, analizy wykonywanych zadań planowych, wykorzystania czasu pracy itd., stałe inicjowanie postępowych metod pracy, organizowanie niezbędnych warunków dla wprowadzenia i wykonywania zadań postępu technicznego oraz przy ustalaniu norm technicznych

- dokonywanie odbiorów wykonanych przez pracowników pracy pod względem prawidłowości ilości i jakości wykonania oraz zdawania robót zastrzeżonych dla odbiorów Nadzoru Jakości (NJ), jak również udział przy zdawaniu robót wykonanych przez podległe brygady lub pracowników dla armatora lub Towarzystwa Klasyfikacyjnego

- sporządzanie w obowiązkowym trybie meldunków o wypadkach przy pracy,

- udział w komisjach powołanych na okoliczności, uszkodzenia, zniszczenia lub awarii,

- udział przy ustalaniu zadań planowych całej podległej grupy mistrzowskiej, sporządzenie sprawozdań z wykonania tych zadań oraz sprawozdań dotyczących zatrudnienia.

W praktyce, ubezpieczony, jako mistrz, zasadniczą część pracy wykonywał na statku - bezpośrednio w miejscu, gdzie pracę wykonywali nadzorowani przez niego monterzy okrętowi, spawacze, automatycy, pracownicy wykonujący prace rurarskie. Ubezpieczony rozdelał pracę między podległych mu pracowników i raportował, do jakich prac, którzy pracownicy zostali przydzieleni i na jaki statek. Po spisaniu raportu w księdze znajdującej się w specjalnym pomieszczeniu mieszczącym się na Wydziale Maszynowym, ubezpieczony wracał na statek do prac nadzorczych. Niejednokrotnie także osobiście uczestniczył w tych pracach. Ubezpieczony również wskazywał prace całym brygadzom wykonującym i nadzorował ich całościowy przebieg. Na koniec dnia, zdaniem ubezpieczonego było natomiast sprawdzenie, czy pracownicy opuścili swoje stanowiska, ustalenie kto zostaje w godzinach nadliczbowych, a w zależności od ilości pracowników, którzy zostali, ubezpieczony również kontynuował pracę po godzinach. Na koniec miesiąca obowiązkiem ubezpieczonego było wykonanie rozliczenia pracowników np. z nadgodzin.

Powyższe prace ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 29 listopada 1987 r. do 20 września 1989 r. ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego, w trakcie którego pracował w Z..

Po powrocie z kontraktu, ubezpieczony został zatrudniony w dniu 21 września 1989 r. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku montera maszyn na wydziale W-1. Od tego czasu zasadniczo zajmował się wykonywaniem prób morskich i brał udział przy pracach montażowych automatyki okrętowej. W istocie polegało to na tym, że najpierw ubezpieczony montował automatykę do sterowania urządzeniami siłowni i napędów głównych, potem brał udział w próbach na uwięzi oraz w próbach morskich. Powyższe prace ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 03 kwietnia 1990 r. do 02 lipca 1990 r. ubezpieczony przebywał na kolejnym urlopie bezpłatnym.

Z dniem 21 sierpnia 1994 r. ubezpieczony rozwiązał ze Stoczną stosunek pracy na zasadzie porozumienia stron.

Dowód: akta ZUS : świadectwo pracy k. 2 pliku kapitałowego, akta osobowe – koperta k. 23 (karty nienumerowane): umowa o praktyczną naukę zawodu z 01.09.1964 r., umowa o pracę z dnia 13.07.1967 r., umowa o staż z 13.07.1967 r., karty przebiegu pracy w stoczni, angaż z dnia 30.03.1976 r. na stanowisko mistrza, stanowiskowe karty służby dla mistrza, pismo (...) z 16.06.1989 r., przewodnik przyjęcia do pracy, umowa o pracę z 21.09.1989 r., podanie o urlop bezpłatny z 29.03.1990 r. i pismo z 10.04.1990 r. o udzieleniu urlopu bezpłatnego, akta sprawy : zeznania świadków W. B. protokół skrócony k. 29v-30, K. C. protokół skrócony k.30-31, A. R. protokół skrócony k. 31-31v, A. Z. protokół skrócony k. 31v-32, zeznania ubezpieczonego protokół skrócony k. 29-29v i 32-32v - płyta CD k. 33

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 24 września 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił wysokość emerytury A. A. i podjął wypłatę emerytury od dnia 01 sierpnia 2017 r., nie uwzględniając wniosku ubezpieczonego o przyznanie emerytury z rekompensatą z uwagi na brak 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Dowód: decyzja z 24.09.2017 r. k. 21 akt ZUS

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyzszy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych, jak też w aktach pozwanego organu emerytalnego, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu. Zarówno treść jak i forma dokumentów nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego - w tym wynikającego z art. 244 i art. 245 k.p.c.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków: W. B., K. C., A. R. i A. Z.. Przesłuchani w sprawie świadkowie pracowali z odwołującym się w spornych okresach, na tym samym wydziale i tych samych stanowiskach, dzięki czemu posiadali wiedzę o warunkach pracy ubezpieczonego. Ich zeznania pozwalały w sposób wiarygodny ustalić rzeczywisty charakter pracy skarżącego w spornym okresie.

Także zeznania odwołującego się Sąd uznał za w pełni wiarygodne, ponieważ były spójne, konsekwentne i nie zawierały wewnętrznych sprzeczności. Twierdzenia ubezpieczonego znalazły potwierdzenie w wiarygodnych zeznaniach świadków oraz w wiarygodnej dokumentacji źródłowej.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy A. A. przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W myśl art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2017.664 t.j.), dalej ustawa o emeryturach pomostowych, rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

Zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl art. 23 ust. 1 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Rekompensata

przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Artykuł 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanka negatywna została zawarta w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Jest nią nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli pracę po 31 grudnia 1998 r.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX)

Bezsporne w sprawie było, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017.1383 t.j.), dalej: ustawa, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art. 32 ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z §1 Rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach

określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W niniejszym postępowaniu ubezpieczony A. A. domagał się ustalenia, że w okresach od 13 lipca 1967 r. do 31 marca 1976 r., od 01 kwietnia 1976 r. do 28 listopada 1987 r., od 21 września 1989 r. do 02 kwietnia 1990 r. oraz od 03 lipca 1990 r. do 21 sierpnia 1994 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych i tym samym spełnia warunki do przyznania mu rekompensaty.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji. Natomiast w rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia. W myśl § 21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art. 473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udowodniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z dnia 02.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239).

Skoro więc w niniejszej sprawie organ rentowy wskazywał na brak możliwości zaliczenia ubezpieczonemu wnioskowanych okresów z powodu braku prawidłowego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz rozbieżności w przedłożonych dokumentach dot. tych okresów, zasadnym stało się ustalenie, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w powyższych okresach była wykonywana w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach, wszelkimi środkami dowodowymi tj. na podstawie zeznań świadków, zeznań ubezpieczonego oraz dowodów z dokumentów osobowych pozyskanych w toku postępowania sądowego.

Analiza stanu sprawy daje podstawę do stwierdzenia, iż ubezpieczony będąc zatrudnionym w Stoczni (...) S.A. na stanowisku montera maszyn okrętowych w okresach: od 01 października 1968 r. do 31 marca 1976 r., od 21 września 1989 r. do 02 kwietnia 1990 r. oraz od 03 lipca 1990 r. do 21 sierpnia 1994 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A - stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku - w dziale III „w hutnictwie i przemyśle metalowym” pod pozycją 90 tj. prace wykonywane bezpośrednio przy budowie i remoncie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach przy nabrzeżach, natomiast będąc zatrudnionym na stanowisku mistrza w okresie od 01 kwietnia 1976 r. do 28 listopada 1987 r., wykonywał prace wskazane w wykazie A w dziale XIII (prace różne) pod poz. 24 tj. kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Powyższe okoliczności zostały jednoznacznie potwierdzone zeznaniami – współpracowników ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia – którzy zgodnie podali, iż wnioskodawca jako monter okrętowy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności polegające na montażu maszyn i urządzeń (silników, urządzeń pomiarowych, pomp) bezpośrednio na statkach, zaś jako mistrz, również bezpośrednio na statkach, zajmował się nadzorem nad pracownikami zajmującymi się montażem urządzeń okrętowych. Czynności administracyjne, które niewątpliwie wiązały się ze stanowiskiem mistrza, miały charakter marginalny i sprowadzały się do raportowania rozdziału prac między podległych pracowników i ewidencjonowania ich czasu pracy. Powyższe potwierdzają również znajdujące się w aktach osobowych stanowiskowe karty służby, z których wynika, że zasadnicze obowiązki mistrza musiały być wykonywane bezpośrednio w miejscu pracy podległych pracowników.

Poza sporem pozostawało, iż brak jest podstaw do zaliczenia ubezpieczonemu pracy w warunkach szczególnych okresu praktycznej nauki zawodu, która trwała od 23 września 1964 r. do 12 lipca 1967 r. Ubezpieczony nie wnosił o uwzględnienie tego okresu.

Rozbieżności między okresami pracy na danych stanowiskach wskazanych w informacjach z archiwum z dnia 27 czerwca 2017 r., a okresami wskazanymi w świadectwie pracy z dnia 21 sierpnia 1996 r., w ocenie Sądu, udało się usunąć na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach osobowych, z których w sposób klarowny i pewny wynika przebieg zatrudnienia ubezpieczonego ustalony w stanie faktycznym.

W tym względzie wskazać należy, iż do pracy w warunkach szczególnych zaliczeniu podlegał dopiero okres od 01 października 1968 r. Jak wynika bowiem z umowy z dnia 13 lipca 1967 r. po zakończonej nauce ubezpieczony został zatrudniony na staż wstępny, który trwał od 13 lipca 1967 r. do 30 września 1968 r. W ocenie Sądu w tym zakresie należy się zgodzić ze stroną pozwaną (z czym zgodził również ubezpieczony), iż odbycie stażu mogło być związane z tym, że 18 rok życia, który pozwalał na zatrudnienie ubezpieczonego w pełnym wymiarze czasu pracy ubezpieczony kończył dopiero w dniu 22 września 1968 r.

Powyższa okoliczność wskazująca na wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w warunkach szkodliwych, ale w niższym wymiarze niż pełny wymiar czasu pracy, powoduje brak możliwości zaliczenia tego okresu do okresu pracy w warunkach szczególnych, dla uwzględnienia którego wymagane jest aby praca wykonywana w narażeniu na szkodliwe warunki była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Kolejny problem dotyczył korzystania przez ubezpieczonego z urlopu bezpłatnego w związku z pobytem na kontrakcie w Z.. Z informacji Przedsiębiorstw (...), na rzecz którego ubezpieczony pracował za granicą wynika, że w Z. przebywał od 29 listopada 1987 r. do 11 czerwca 1989 r., a następnie korzystał z urlopu wypoczynkowego oraz dni wolnych od pracy. Termin zakończenia tego urlopu znajduje zaś potwierdzenie w „przewodniku przyjęcia do pracy”, z którego wynika, że ubezpieczony zgłosił się do zakładu pracy w dniu 18 września 1989 r. i rozpoczął procedurę celem ponownego podjęcia pracy tj. badania lekarskie, przeszkolenie przeciwpożarowe i bhp, przy czym pracę podjął w dniu 21 września 1989 r., co wprost wynika z umowy o pracę z tej daty.

Powyższe dawało podstawy do przyjęcia, iż ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego od 29 listopada 1987 r. do 21 września 1987 r. i okres ten nie podlega wliczeniu do okresów pracy w warunkach szczególnych.

Podsumowując, stwierdzić należy, że po uwzględnieniu okresów od **01 października 1968 r. do 31 marca 1976 r., od 21 września 1989 r. do 02 kwietnia 1990 r. oraz od 03 lipca 1990 r. do 21 sierpnia 1994 r.**, w których ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku moneta okrętowego i wykonywał prace wymienione w wykazie A w dziale III poz. 90 stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku t.j. prace wykonywane bezpośrednio przy budowie i remoncie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach przy nabrzeżach, oraz okresu od **01 kwietnia 1976 r. do 28 listopada 1987 r.**, w którym ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku mistrza i wykonywał prace o których mowa w wykazie A w dziale XIII pod poz. 24 tj. kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, A. A. spełnia

wymóg legitymowania się co najmniej 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Uwzględniony okres (ponad 23 lata) znacznie bowiem przewyższa okres pracy w warunkach szczególnych wymagany do nabycia prawa do rekompensaty.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ §2 k.p.c., Sąd w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do rekompensaty w formie dodatku do kapitału początkowego z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W punkcie II zaś, działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wynik niniejszego postępowania dowodowego - przesłuchania świadków, wnioskodawcy oraz dokumenty z akt osobowych, pozyskane dopiero w toku postępowania sądowego, pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia wnioskodawcy mającego wpływ na wysokość świadczenia przysługującego ubezpieczonemu.

SSO Monika Popielińska